لە (سەرشانە)ی ڕەڤەنەوە بۆ (ڕوکناباد)ی ئەشق

(پەیوەندیی هەناسەی مەولانا مەولەوی تاوگۆزی و حافزی شیرازی)

جەلیل عەباسی

"ڕا جەعفەر ئاباد سارای گەرم مەیل	مەنزڵ شیرازشار سەودای عەشق لەیل
دەسودیم وە ئاو روکناباد شەوق	ئیمام میحراب سەر (مصلا)ی زەوق
خواجەی سەرحەڵقەی بەزمەکەی ئەلەست	دەماخ وە نەشئەی بادەی فەنا مەست
..........تا:	
یەك غەزەڵ مەتلەع (مژدەی ئەی دڵ) بۆ	باوەر بەڵ پەی دڵ تەسکین حاسڵ بۆ
وەربۆ نەیشەڵڵا لمێش تێکەڵ بۆ	خواجە تۆ پیرت با هەر موجمەڵ بۆ

..........."

ئەم چەند دێڕە، هەڵبـژاردەی قەسیدەیەکی مەولـەوین، کـە وەکـوو نامـە شیعرییەك ئاراستـەی حـوزووری حـافزی شـیرازیی کـردوون، مـن تـەنیا چـەند دێـڕێکم بـە جیـا لێ هەڵبـژاردن کـە ڕاستـەوخۆ پەیوەنـدییان بـە باسـەکەمەوە هـەبوو، ئەوانـەی دەیانـەوێ پارچـە شـیعرەکە بـە تـەواوەتی بخوێننـەوە، بـا بڕواننە دووەم پارچەی تیپی (ڕ) لە لاپـەڕە (٢٨٠)ی دیـوانی مەولـەوی چـاپی (سەیدیانی مەهاباد) یانخود یەکەم پارچـەی هـەمان تیـپ لـە لاپـەڕە (٣٤١)ی دیوانی مەولەوی، چاپی دەزگای ڕۆشنبیریی گۆران لە سنە.

شەمسەدین محەمەد، (حافز)، کەڵە شاعیری نـاوداری ئێرانـی، ناسـراو بـە (حافزی شیرازی) یانخود (خواجەی شیراز) لە نێـوان ساڵەکانی (٧٢٠/٧٣٠)ی

کۆچی مانگی لە گەڕەکی (شەیادان)ی شاری شیراز کە ئێستا پێیدەگوترێ (گەڕەکی دەرکی شازادە)، لەدایك بووەو پاش (٦٥) ساڵ ژیان، لە نێوان ساڵەکانی (٧٩١/٧٩٢)دا و هەر لە شاری شیراز کۆچی دوایی کردووە.

گەورەیی حافزی شیرازی زۆرتر لەوەدا بەرجەستە دەبێتەوە، کە هیچ شاعیرێکی سەدەی هەشتەمی کۆچی بەدواوە نەبووە و نییە نەکەوتبێتە ژێر کاریگەریی خەیاڵی ناسك و بیری وردیەوەو پەسن و ستایش و پیاهەڵدانی خۆی ئاراستە نەکردبێ. ئەم کاریگەرییە تەنها لە چوارچێوەی سنوورەکانی ئێراندا نەبووە بەڵکوو سەرجەم جوگرافیای فکر و ئەدەبی دنیای ئەمرۆی گرتۆتەوە و بۆتە دیاردەیەکی جیهانی. ئەوەندەی پەیوەستە بە گەلی کوردەوە کە تێکەڵاوییەکی زۆر و بەرچاوی لەگەڵ مێژووی دێرینی ئێرانی کەونارادا هەیە و لەگەڵ ئەدەبی فارسیدا لە نزیکەوە ژیاوە، دەبێ بە داکۆکییەوە بڵێین:

زۆربەی هەرە زۆری شاعیرانی کورد کەوتوونەتە ژێر کاریگەریی شیعر و هەناسەی حافزی شیرازی و ئیتر چ بە تەرجیعبەند و تەخمیس و چ بەوەرگرتنی فکرەکە و چ وەرگرتنی وشە و تەعبیری تایبەتی حافزانە و چ بە وەرگێڕانیش، ئەم کارلێکەرییەیان لە شیعرەکانیاندا بەرجەستە کردۆتەوە، بە جۆرێك، کە دەتوانین بڵێین، لەمێژووی ئەدەبیماندا، شاعیرێکمان نییە کاریگەریی ئاشکرای حافزی بەسەرەوە نەبووبێت و ئەم کاریگەرییەش لە شیعرەکانیدا رەنگی نەدابێتەوە..

ئەم شاعیرە ناودارە، نازناوی(ترجمان الاسرار) و(لسان الغیب)یشی پێ بەخشراوە، واتە زمانی غەیب، ئەمەش کە دەگەڕێتەوە بۆ چەند دیاردە و رووداوێکی تایبەتی ژیانی حافز، وای کردووە خەڵکانێکی زۆر رووی تێبکەن و داوای رۆشنگەرییەکی لێبکەن لەمەڕ ئایەندەی خۆیان و بەمکارەش دەگوترێ (تفأل) یا بە تەعبیری خۆماڵیانە (فاڵ گرتنەوە) لە دیوانی حافزی شیرازی.

دیارە مەولەوییش بە پەیڕەوی لەم نەریتە، ویستوویەتی سکاڵایەکی شاعیرانە لەگەڵ حافزدا بکات و لە ڕۆحی ئەو بخوازێت بە هانایەوە بێت و هاوکێشەیەکی بۆ ڕۆشن بکاتەوە. مەولەوی لەم قەسیدەیەدا، سەرەڕای ئەو هانا پێبردن و سکاڵاکردنەی ئاماژەمان پێکرد، ناسیاوی و تێکەڵاویی خۆی لەگەڵ دنیا و جیهانبینیی حافزدا پیشانی ئێمە دەدات و پێماندەڵێت چەندە نزیکە لەو دنیایە و چەندە هۆگری ئەو جیهانبینییەیە و چەندەش ئەو فکر و لۆژیك و ڕوانگە و هەناسەیەی حافزی شیرازی کاری تێکردووە،

بەلای منەوە، هیچیکام لەو شاعیرانەی کەوتوونەتە ژێر کاریگەریی حافزەوە وەکوو مەولەوی دنیای تایبەتی ئەویان نەناسیوە و تێکەڵی هەناسەی نەبوونە، واتە مەولەوی لەهەموویان زۆرتر و باشتر و ڕوونتر و نزیکتر، لە حافزی ڕوانیوە و بە تەواوەتی ڕۆ چووەتە ناخی دنیا عارفانەکەیەوە و پەیی بە پەیام و مەبەست و لایەنە شاراوەکانی شیعر و هەناسەی حافز بردووە و خۆیشی لەناخەوە ئاوێتەی بووە و بەهەردووکیانەوە بوونەتە هاوبەشی ڕوانگە و جیهانبینییەکی تایبەت و عیرفانی.

سەرنجێکی ورد و بابەتیانەی پارچە هۆنراوەی:

(را جەعفەر أباد سارای گەرم مەیل مەنزڵ شیرازشار شەیدای عەشق لەیل)

کە نامە شیعرییەکی تایبەتی مەولەوییە بۆ حافز و بۆتە دەسپێکی ئەم باسەش، ڕاستیی ئەم بۆچوونەمان دەسەلمێنێت. ڕاستە ناوەڕۆکی ئەم نامە شیعرییە، زۆرتر بەلای (تفأل)دا دەشکێتەوە، بەلام لەڕاستیدا تەنها بیانوویەك بووە کە مەولەوی هاوبیر و هاوئەندێشە و هاومەسلەك و هاوجیهانبینییەکەی خۆی بدوێنێت و یادی بکاتەوەو سکاڵایەکی خۆیانئاسایی لەگەڵدا بکات.. چەند وشەیەك لەم شیعرەدا سەرنجی خوێنەر ڕادەکێشن و لەوانەشە ببنە هۆی وروژاندنی پرسیارێك لە مێشکیدا کە لێرەدا خۆیان و واتاکەیان دێنینەوە:

(جەعفەر أباد): ناوی چەند گوندێك و هەروایش گەرەکێکە لە شیراز.

(شیرازشار): مەبەست هەمان شاری شیراز واتە زێدی حافزە.

(روکنابـاد): جۆبـارێکی پـڕ ئـاوی شـاری شـیرازە کـە (روکنەدەولـەی دەیلەمی) لە ساڵی ۳۳۸ی کۆچی مانگیدا دروستی کردووە و دەڕژێتە دەشتی موسـەللا و بـاخ و تەکیـەی حـەوت تـەنان و چـل تـەنان و تەکیـەی حـافزی شیرازییەوە.

(موسـەللا): سـەیرانگایەکی رازاوەی شـیرازە بـەڵام لێـرەدا بـە دوو واتـا هاتووە: هەم ئاماژەیە بەو سەیرانگایە و هەمیش بەواتا راستەقینەکەی خـۆی واتە (شوێنی نوێژ) بەکار هاتووە.

(خواجە): مەبەست خودی حافزە کە زۆرتر بە (خواجە حافز) ناو براوە.

(موژدە ئەی دڵ): ئاماژەیە بە دوو غەزەلی حافز:

١_ (مژده ای دل که مسیحا نفسی می اید   که ز انفاس خوشش بـوی کسی می اید)

٢_ (مژده ای دل که دگر باد صبا باز اید   هدهـد خـوش خـبر از طـرف سبا باز اید)

ئـەم دوو غەزەلـە مزگێنیـی هـەواڵی خـۆش و هیوابـەخش و دڵخۆشـکەر دەدەن.

(مەتڵـەع): سـەرەتا، شـوێنی سـەرهەڵدان و دەسـپێك، لێـرەدا مەبەسـت یەکەم دێڕی غەزەلە.

(موجمەل): کورت و ئاماژە ئاسا.

وشـەکانی (ئەلەسـت) و (خواجـە) و (سـەرحەڵقە) و (نەشـئە) و (بـادە) و (فەنا) و (دەمـاخ) و(جـام) و (بـەزم) و (جـەم) و (پـیر)یـش ئـەو وشـانەن کـە هەرچەند واتای مەجازییان هەیە، بەڵام زۆرتر لـە فەرهـەنگی عیرفانیـدا بـەکار دەبـرێن و واتـاو رەهەنـدە عیرفانییەکـەیان لەبەرچـاو دەگیرێـت و زۆرتـر ئـەو

کەسانەش بەکاریان دەبەن کە لانیکەم چەند قۆناغێکیان لە ڕێبازی پڕ ڕەمز و ڕازی عیرفان بڕیبێت، دیارە مەولەویش یەکێکە لەم ڕێبوارانە و گەرچی نەیشگەیشتبێتە قۆناغی کامڵبوون (فنا فی الله)، ئەوا ڕێگەیەکی دووروودرێژی بڕیوە و نزیك بۆتەوە لە قۆناغی کۆتایی و کامڵبوون، هەر بۆیەش جگە لەو چەند وشەیەی ناومان بردن، بە دەیان و سەدان وشە و چەمك و تەعبیری عارفانە لە دیوانەکەیدا بەرچاو دەکەون کە هەرکامەیان چرایەکە بۆ ڕووناك کردنەوەی شارێگای پەیامی مەولەوی و کلیلێکە بۆ کردنەوەی قوفڵ و ڕەمزی ناو هەناسە عیرفانییەکانی ئەم کەڵە شاعیرە بە توانایەی کورد.

مەولەوی، لەم نامە شیعرییە ناسکەدا سکاڵای خۆی لەگەڵ هاودەرد و هاوبیرێکی خۆیدا دەر دەبڕێت و پێی دەڵێت، یانخود باشترە بڵێین داوای لێدەکات هەواڵێکی دڵخۆشکەری بداتێ و لەو خەم و پەژارەیە ڕزگاری بکات کە دووری و بێ خەبەریی (یار) تووشی کردووە. سەرەڕای ئەمەش، هەروەکوو پێشتر ئاماژەمان پێدا، ئاستی بەرزی ئاشنایەتیی خۆی لەگەڵ دنیا و فکر و جیهانبینیی حافزی عارفدا پیشان دەدات و لێشمان ناشارێتەوە کە بەڕادەیەکی زۆر کەوتۆتە ژێر کاریگەریی ئەو فکر و جیهانبینییەوەو وشیارانە لەگەڵیدا دەژی. جگە لەمانەش پێماندەڵێت کە بڕوای تەوای بە عیلم و زانایی و ئاگایی غەیبانیی حافز هەیە و بە (ترجمان الاسرار) و (لسان الغیب)ی ڕاستەقینەی دەزانێت و بڕوای بە ڕاستیی قسەکەی حافز هەیە کە دەڵێت:

(دوش وقت سحر از غصـــه نجاتم دادند   وندر ان ظلمت شب أب حیاتم دادند
بیخود از شعشعه پرتـــو زاتم کردند   باده از جام تجلی به صفاتم دادند
چه مبارك سحری بود و چه فرخنده شبی   أن شب قدر که این تازه براتم دادند)

حافز، لەم شیعرەدا کە ئێمە تەنها چەند دێڕێکمان بە نموونە هێنایەوە، باس لەوە دەکات گوایە لە بەرەبەیانێکدا (کە جوانترین و لەبارترین و

ناسکترین کاتی رازونیازی عارفانەیە)، ئیلهامێکی پێ کراوە و دڵی بە ڕووی زانستە غەیبییەکاندا کراوەتەوە و ئاشنا و شارەزای دنیای میتافیزیای ڕۆح کراوە. مەولەوییش، هەروەکوو پێشتریش ئاماژەمان پێ کرد، ئەو دنیایەی ناسیوە و بە جوانی لە راز و ڕەمزە تایبەتەکانی تێدەگات و بەهۆی ئاشنایەتیی نزیك و زۆری لەگەڵ حافزدا، دەزانێت کە گەیشتۆتە ئەو لووتکەی زانایی غەیبیانییە و دەتوانێ ببێتە (لسان الغیب) و (ترجمان الاسرار)، بۆیە ئەم نامە شیعرییەی ئاراستە دەکات و وێڕای ئەوەی داوای کردنەوەی گرێکوێرەیەکی لێدەکات، بڕواو متمانەی تەواوی خۆیشی بەو زانستە غەیبیانییەی حافز دووپات دەکاتەوە.

بەهەر حاڵ بۆ ئەوەی دوور نەکەوینەوە لە خودی بابەت و مەبەستە سەرەکییەکەمان، دەبێ بگەڕێینەوە سەر پارچە شیعری (را جەعفەر ئاباد) و بڵێین: لەم شیعرەدا مەولەوی ناسیاوی و تێکەڵاویی خۆی لەگەڵ دنیا و فکر و جیهانبینیی حافزدا گەیاندۆتە لووتکە، بەتایبەتیش لە پارچە شیعری (ئێمە گشت فانی هەر ئەوەن باقی)دا ئەم تێکەڵاوییەی چڕتر کردۆتەوە و لووتکەکەی بەرز و بەرزتر کردۆتەوە، کاتێ باسی وەسیەتی (حافز) دەکات و لەگەڵ ئاشتنی (عەبدولڕەحمانی کوڕی حاجی مەحموودی یاروەیس)دا بەراوردی دەکات و دەڵێت:

(عارفان چ خاس پەی وە حەق بەردەن — وەسیەت حافز وە جا ئاوەردەن
دەفنت نە پەهلووی مەیخانە کەردەن — وەسەر خاکتدا سەبووی مەی مەڕدەن)

کارلێکەری و نزیکایەتیی فکری حافز و مەولەوی تەنیا لەم دوو شیعرەدا دەرناکەوێت، بەڵکوو دەیان نموونەی دیکە لە دیوانی مەولەویدا هەن کە ئەم ڕاستییەمان بۆ بەرجەستە دەکەنەوە. لێرەدا بە کورتی ئاماژە بە هەندێکیان دەکەین:...

حافز:

(نسیم صبح عنبر بوست امروز   مگر یارم ره صحرا گرفتەست)

مەولەوی:

(چێشەن ئارایش سەرتا وەدامان   مەر خاڵۆم وە عەزم سەیرتان ئامان)

هەردوو شاعیر باسی ئارایش و ڕازاوەیی سروشت دەکەن و ئەم ڕازاوەییەش ئەڵبەت بە حاڵەتێکی پرسیارئامێز بەهۆی سەردانی (یار)ەکەیانەوە دەزانن بۆ ناو دەشتودەر و بۆ سەیری سروشت.

حافز:

(چشم حافز زیر بام قصر أن حوری سرشت

شیوه جنات تجری تحتها الانهار داشت)

مەولەوی: (باڵەخانەی چەم دیوانەکەی تۆ

بانەناو وە گڵ ئاسانەکەی تۆ....)

هەردوکیان چاویان دەکەنە ژێرخانی باڵاخانەی (یار) و بەمکارەش خۆیان بە بەختەوەر و کامەران دەزانن.

حافز:

(صبر است مرا چاره هجران تو لیکن   چون صبر توان کرد که مقدور نماندەاست)

مەولەوی:

(نەسەبرم چەنی دووریت مەسازۆ   نە وەسڵت وە مەیل دڵم نەوازۆ...)

هەردوو شاعیر لە دووری و فیراقی (یار) تووڕەن و باسی گلەییئامێزی سەبر و پێکنەگەیشتن دەکەن و سکاڵای خۆیان لەگەڵ (یار)ی دوورەدەستدا دەردەبڕن.

حافز: (گفتم صنم پرست مشو با صمد نشین ....)

مەولەوی: (سەنەم پەرست نیم سەمەد ناسەنان .....)

هەردوکیان بتپەرستی رەت دەکەنـەوەو باسـی تاقانـە پەرسـتی دەکـەن و دەیانەوێ خۆیان لە ڕێگە (مەجازی)یەکە دوور بخەنەوەو ببنە ڕێبواری ڕێبازی (حەقیقی) و لە یەزدان نزیـك بکەونـەوە، ئەمـەش هـەنگاوێکی سـەرەتاییە بـۆ هەواری عیرفان.

حافز:

(غزلیات عراقی است سرود حافز که شنید این ره دلسوز که فریاد نکرد)

مەولەوی:

(بێسارانیەن نەتۆی فەرد من خەم چەنی خەمان زوو مبۆ ساکن)

هەردوو شاعیر بەوپەڕی تەوازوعەوە دێرە شیعری شاعیرێکی پێش خۆیـان بە قەرز وەردەگرن بە مەبەستی باشتر گەیاندنی پەیامەکـەیان و هـەرواش بـە نیازی یادکردنەوەیەکی شـاعیرەکە و بەوپـەڕی دەسـت و دڵپاکیـشەوە دەڵـێن کە ئەو دێرە شیعرەیان لە کێ وەرگرتووە، بەلایەکیتریشدا هەردوو شاعیر بـەو کارەیـان شـارەزایی خۆیـان لـە مـەڕ ئـەدەب و دنیـای دەوروبـەری خۆیـان دەسـەلمێنن و پیـشانیدەدەن کـە نـەك هـەر دانـەبڕاون و نەخزاونەتـە (برجـی عاج)ی تەنیایی فیزاوی و دەماربەرزانـەی خۆیـان، بـەڵکوو خـاوەنی خـەرمانی ئـەدەبی و ڕۆشـنبیریی رابـردوون و پاشـخان و باکگراوەنـدێکی ئـەدەبی و مێژوویی و ڕۆشنبیریی زۆر دەوڵەمەندیان هەیە.

حافز:

(از دست غیبت تو شکایت نمیکنم تا نیست غیبتی ندهد لزتی حضور)

... حافز شکایت از غم هجران چه میکنی در هجر وصل باشد و در ظلمت است نور

با سەرنجی پارچە شیعری:(چێشەن پەشێویم ماتەمیی دڵەن یا کزەی ئامای نامەی بولبولەن ....) بدرێ، دیوانی مەولەوی/ مودەڕیس/ لاپەڕە (۱۹۲)ی چاپی سەیدیانی مەهاباد یانخود لاپەڕە (۲٤۹)ی دیوانی مەولەوی چاپی دەزگای ڕۆشنبیریی گوڵان لە سنە.

حافز: (چنگ را بردست موترب نه دمی گو رگش بخراش و بخروشم ز وی

عود بر أتش نه و منقل بسوز غم مخور از شدت سرمای دی)

مەولەوی:

(ساقی باك نیەن جە سەردیی دەی، دەی

هەوا وەش كەردەن نەشەی نۆشای مەی)

هەردوو شاعیر یارییەكی وەستایانە بە وشە دەكەن و بەم یارییە وەستایانەش مزگێنیی مەرگی زستان و هاتنی بەهار دەدەن و دەیانەوێ بەهۆی (مەی)ەوە بەسەرچوونی سەرماوسۆڵە و وەرزی زیندووبوونەوەی سروشت و گێتی بكەنە جەژن. ڕوویەكیتری ئەم پەیامە لای هەردوو شاعیر چۆنیەتیی ڕوانینیانە بۆ ژیان و پشتبەستنیان بە هێزوتوانای مرۆیی و تەسلیم نەبوونە بە سەختییەكانی ژیان و كۆڵ نەدانە لە هەوڵ و چالاكی بۆ ژیانێكی بەختەوەر و زیندوو.

حافز:

(ای راحت جان بیقرارم امید دل امیدوارم)

مەولەوی:

(راحەتیی جەستەی مەینەتبارەكەم تەسكینی دڵەی پەڕ جە خارەكەم...)

هەردوكیان ڕوویان لە (یار) كردووە و بە خەیاڵ لەگەڵی كەوتوونەتە سكاڵا و بە ناسكترین وشە و تەعبیری ئاشقانە ئەشق و خۆشەویستیی خۆیان

دەردەبڕن و پێیدەڵێن بۆ ئەو دەژین و بە بۆنەی ئەوەوە زیندوون و هەناسەی ژیانیان بۆ ئەو و لە پێناو ئەوینی ئەودایە.

حافز: (روز عیش و تەرەب و عید صیام است امروز ...)

مەولەوی: (رەمەزان تولووع سوبح شادیشەن ....)

هەردوو شاعیر هەواڵی جەژن و بۆنەیەکی خۆش دەدەن و ڕێز لە سرووتێکی دینی دەگرن و بەلای خۆیانەوە لێکی دەدەنەوە و هانی جەماوەریش دەدەن بۆ شادی و ژیانێکی کامەران.

حافز:

(زبان خامە ندارد سر بیان فراق .....)

مەولەوی:

(خامەی سەراوێز نەچای سیایی مەرێزۆ ئەسرین شەکوای جیایی)

هەردوکیان ماندوو و شەکەت لە دووری و هیجری (یار) و بێدەسەڵات لە چارەسەری ئەو دەردی فیراقە، گلەیی دەکەن کە تەنانەت (خامە)ش ناتوانێ کوشندەیی ئەم ئازارە دەرببڕێت و بەمەچەشنە دەیانەوێ تاسەمەندیی لەڕادەبەدەری خۆیان بۆ گەیشتن بە دیداری (یار) پیشان بدەن.

حافز: (صبح دولت میدمت کو جام همچون آفتاب ...)

مەولەوی: (صوبحەن بۆی گوڵان میاونۆم نەسیم ...)

هەردوکیان شەوێکیان بە شەوبێداری بردۆتە سەر و یەکەمین چرکە سەرەتاییەکانی دەرکەوتنی بەرەبەیان دەبینن و بە تەعبیرێکی هاوشێوەش ئەو خۆشی و چێژە عیرفانییە بە خەڵکانیتر دەگەیەنن و فەلسەفەی ژیان و گێتی تاوتوێ دەکەن.

حافز:

(ببرد از من قرار و تاقت و هوش بت سنگین دل سیمین بناگوش

مەولەوی:

(هامدەردان بەردەن ... رۆح و دڵ و دین وە تاڵان بەردەن)

هەردوو شاعیر باسی هێزی ئەشق و دڵبەریی (یار) دەکەن و بە جوانترین و ناسکترین تەعبیر ئەم هێزی ئەشقە زەق و بەرجەستەتر دەکەنەوە.

حافز: (عید است و موسم گل و یاران در انتظار ...)

مەولەوی: (وەهارەن تەشریف خاڵخاسان پەی هەرد ...)

هەردوکیان بەهار و بووژانەوەی ژیان و سروشت دەکەنە تابلۆیەك و دەیخەنە پێش چاوی مرۆڤ، تابلۆیەك کە مرۆڤ پێشتر بەو جوانی و ڕازاوەییە نەیدیوە.

حافز: (أخرالامر گل کوزەگران خواهی شد ......)

مەولەوی:

(کەو سەوزەی ئێمەیچ نە کام هەردێ بۆ وەفەرش مەجلیس کام هامفەردێ بۆ)

هەردوو شاعیر ئەزموونی خۆیان لەمەڕ ژیان و یاسای سروشت دەخەنە ڕوو و هۆشداریی ئەوە دەدەن کە ئەم ژیانە سەرەنجام دەگاتە کۆتایی و مرۆڤ پێشتر چیی چاندووە، دروێنەی هەمان شت دەکاتەوە، کەواتە باشترە پەند و ئەزموون لە رابردووی وەر بگرێت و بیکاتە چرایەك بۆ ڕووناك کردنەوەی ڕێگای ئایەندەی.

ئەم چەند نموونەیەوەم وەکوو مشتێك لە خەرمانێك هێنانەوە، دەنا وەکوو پێشتر گوتم دەیان نموونەیتر لە دیوانی مەولەویدا بەرچاو دەکەون کە

لەگەڵ شیعرەکانی حافزدا یەك ئاراستە و یەك پەیامیان هەیە. سەرەڕای ئەمانەش، بە سەدان وشە و تەعبیری یەکجۆر و یەکڕەنگ و یەك واتا لەناو شیعرەکانی حافز و مەولەویدا بەرچاو دەکەون... هەردوو شاعیر لە کاتی شیاو و جێی شیاودا وشەیان بۆ واتا و پەیامێکی هاوبەش بەکار هێناوەو دەسەڵاتی باڵای خۆیان بەسەر زمان و فکر و هەردوو رەهەندی (مەجازی و حەقیقی)ی وشە و ئەشق و بەگشتی روانگەی مرۆییدا سەلماندووە. ئەم هاوبەشی و تێکەڵاوییە بەڕادەیەکە، زۆرجار خوێنەر وا لێدەکات بڵێ تەعبیری هەردوو شاعیرەکە هیی یەك کەس و هەناسەی یەك شاعیرە نەك دوو کەسی دوور لەیەکی بە دوو زەمەنی دووروودرێژی جیاوازەوە. هەموو ئەمانەش، نەك هیچ لە گەورەیی و مەزنێتیی مەولانا مەولەوی کەم ناکەنەوە، بەڵکوو باڵای بڵندی شیعر و هەناسەکانی سەدچەندان بەرزتر دەکەنەوە و دەیگەیەننە لووتکەی شاخی هەرەبەرزی توانا و کارامەیی و رۆشنبیری بە واتای تەواوی وشە و وامان لێدەکەن هەمیشەو هەردەم سەری کڕنۆش لەبەردەم ئەم درەختە پڕسەمەر و باڵابڵندەدا دانەوێنین و شانازی بە ئەدەبی نەتەوەیەکەوە بکەین کە رۆشنبیرێکی نوێخوازی وەك مەولانا مەولەوی سەرقافڵە و سەرکاروانیەتی:

" هەرکەس تەوەلود دووبارەش نیەن

ئەڵبەت سەعادەت ستارەش نیەن"